

El llibre en valencià no alça el vol

L'índex de lectura d'obres en llengua pròpia al País Valencià s'estanca en el 3% mentre els editors busquen fórmules per seduir un volum de lectors ocasionals de fins al 40%, compensar la falta de tradició i la dependència de les lectures escolars i superar les seqüeles del secessionisme

Abans de començar a fer feina, el punt fonamental és conèixer el terreny que es trepitja. És per això que la Fundació Full, en col·laboració amb la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, aquest 2018 triplificarà les 400 enquestes que es van fer el 2017. L'objectiu és disposar d'una mostra més representativa i evitar el marge d'error del 4,3% de l'enquesta actual, que, donades les minses xifres valencianes, posen en dubte qualsevol conclusió.

Un cop es disposi de les xifres, el següent pas serà buscar-ne les causes i, segurament, un dels factors més determinants és que no ha culminat el procés de normalització lingüística, tal com revelen les dades d'ús del català que publica cada cinc anys la Generalitat Valenciana. Aquestes xifres mostren un progressiu augment en el coneixement de la llengua, però la mantenen en percentatges reduïts quan es tracta d'utilitzar-la activament. Així, si el 2010 un 48,5% dels enquestats asseguraven que podien parlar la llengua pròpia "perfectament o bastant bé", el 2015 la xifra ja passava de la meitat, amb un 50,9% que afirmaven que la parlaven perfectament (33%) o bastant bé (17,9%). A més, el 72,4% asseguraven que l'entendien, el 52,9% que la sabien llegir i el 34,7% que la sabien escriure.

VISITANTS A LA FIRA DEL LLIBRE DE VALÈNCIA.
DANIEL GARCÍA-SALA

◆◆◆◆◆ Daniel Martín / València

“**H**i ha hagut una preocupació per construir l'oferta, però no per generar la demanda”. Aquesta reflexió del portaveu d'Acció Cultural del País Valencià, Toni Gisbert, per referir-se a les polítiques culturals del Consell resumeix la realitat del sector del llibre en llengua pròpia que aquests dies participa en les fires de València i Castelló. I és que si encomanéssim a un dibuixant que representés en un gràfic l'evolució del consum d'obres en valencià durant els últims anys, tindria ben poca feina. Només caldria traçar una línia recta: la que descriu uns índexs estancats des de fa anys en el 3%. Aquest esquitit percentatge serà el que farà públic la setmana que ve la Fundació Full, entitat integrada pels editors, llibreters, il·lustradors i bibliotecaris, durant la presentació d'un informe sobre la realitat de la indústria del llibre del País Valencià.

Aquest modestíssim 3% contrasta amb el 27,4% que, segons les dades de l'Institut Català d'Empreses Culturals del juny del 2017, són els ciutadans que llegeixen en la llengua pròpia al Principat. Una xifra que, a més, suposa un creixement de 6,2 punts respecte al 2011.

No tan destacat, però sí superior a la xifra valenciana, és el 18,8% que representa el volum de ciutadans de

les illes Balears que llegeixen més d'un llibre a l'any, i que a la pregunta “¿En quina llengua estava escrit el darrer llibre que ha llegit?” responen que en català.

Per evitar la depressió, els agents culturals del País Valencià es poden consolar amb una dada que també es farà pública dimecres que ve, i que revela que el 40% dels valencians asseguren que són lectors en llengua pròpia ocasionalment, és a dir, menys d'un llibre per trimestre. Un percentatge substancial que, si l'administració i els agents culturals el saben estimular, podria suposar trencar amb un hàbit de lectura tan escàs.

a
llegim

44-45

● Entrevista a J.E. Agualusa: publica una novel·la sobre la guerra d'Angola ● El debut de Marguerite Duras

46-47

● Als contes de Clara Queraltó no hi ha ni un bri de sentimentalisme ● 'La clau', l'erotisme segons Junichiro Tanizaki

LA FIRA DEL LLIBRE DE VALÈNCIA APLEGA EDITORS I LLIBRETERS QUE TREBALLEN AMB LLIBRES EN LLENGUA PRÒPIA.
DANIEL GARCÍA-SALA

LES DIFICULTATS PER ACCEDIR AL MERCAT DE CATALUNYA

Col·laborar i compartir mercats o repartir-se el territori. Aquest és potser un dels dubtes dels editors dels tres principals mercats de la literatura en català. En el cas valencià, hi ha veus que reclamen facilitats per accedir a un espai que consideren vedat, i n'hi ha que defensen prioritzar les energies per consolidar els mercats propis. Entre els primers destaca la queixa de l'editora d'Edicions del Bullent, Núria Sendra, que fa responsable de la situació la dificultat d'accedir al mercat català de les diferents varietats lingüístiques i la importància que s'atorga a aquest fet. Sendra qualifica el panorama "d'estigmatització" de les editorials valencianes, i es lamenta que "ni tan sols el professorat valencià que treballa a Catalunya no fa el pas de recomanar la lectura de llibres de les editorials valencianes". L'editora responsabilitza d'aquesta situació el que considera centralisme barceloní. "El que nosaltres diem és, de ben segur, el mateix que diuen a Girona de les editorials barcelonines", diu Sendra, que acusa la societat catalana d'estar preocupada "únicament per salvar la quota valenciana, que cada any cobreix, per exemple, amb Ferrant Torrent o Joan Francesc Mira".

En el mateix sentit que Sendra es manifesta Dolors Pedrós, d'Edicions 96, que afirma que per aconseguir "penetrar al mercat català ho has de fer amb un autor d'allà". Per contra, Vicent Baydal, editor de Llibres de la Drassana, subratlla que "no disposar d'una gran quota de mercat fora del País Valencià -la seva editorial ven un 15% a Catalunya- no és un problema. Nosaltres ens centrem ací perquè primer hem d'intentar consolidar el mercat valencià, i l'altre ja vindrà. Vendre a Catalunya com a primer espai no tindria sentit", diu Baydal.

SUPORT A LES POLITIQUES DEL GOVERN VALENCIÀ

A la Fundació Full, que agrupa editors, il·lustradors i bibliotecaris, remarquen que uns índexs de lectura en llengua pròpia tan micosos com el 3% són fruit, especialment, de l'absència de polítiques de promoció de la cultura i la llengua durant els mandats del Partit Popular. Així ho subratlla la presidenta de l'Associació d'Editors del País Valencià, Dolors Pedrós, que qualifica de "molt bona" l'actuació i les polítiques de foment de la lectura implantades pel nou govern valencià. "Els ha costat i han necessitat tres anys per posar en marxa les mesures", recorda Pedrós, que admet que "el retard pot estar provocat per la falta de mitjans humans i recursos econòmics". Del conjunt d'iniciatives aprovades pel govern valencià, la presidenta de l'AEPV considera que són especialment positives l'aprovació del Pla Valencià de Foment del Llibre i la Lectura 2017-2021.

També des de l'àmbit dels editors, Vicent Baydal, de Llibres de la Drassana, defensa que les línies d'ajuda van en la bona direcció, però reclama que han de ser més generoses. Per contra, Núria Sendra, d'Edicions del Bullent, rebutja les ajudes per volum d'edició actuals i defensa el retorn al model antic de compra per subministrar les biblioteques.

Des del Gremi de Llibrers de València, el seu president, Nacho Larraz, qualifica de "molt positives" les ajudes que ha posat en marxa el govern valencià, i destaca les que premien les llibreries que atorguen més presència a les obres en valencià. Amb tot, Larraz lamenta que les ajudes aprovades es destinin a compensar la compra de llibres per part dels comerços, "quan la fórmula més habitual és el dipòsit".

Un cop es disposa del coneixement de la llengua, el que cal és potenciar-ne l'ús. Així ho subratlla Manel Romero, secretari de l'Associació d'Editors del País Valencià (AEPV), que assegura que la conflictivitat social generada al voltant de la llengua durant el que es coneix com la Batalla de València, a més de la difusió de plantejaments secessionistes, va aturar-ne la normalització. "Jo encara recordo quan el líder regionalista Vicente González Lizondo va aconseguir que El Corte Inglés retirés de les prestatgeries les edicions del *Tirant lo Blanc* publicades per Edicions 62 amb l'argument que si la gran superfície venia aquells llibres estava col·laborant amb el sequestre d'un autor valencià per una editorial catalana", diu Romero. Hi està totalment d'acord Dolors Pedrós, presidenta de l'AEPV, que recorda que encara ara el llibre en valencià "no té presència a les grans superfícies".

Ho ratifica també Pepe Miralles, gerent de dues llibreries, una de les quals, La Costera, és un establiment arrelat a Xàtiva i amb un fort compromís amb la defensa del valencià. Miralles, que en una etapa anterior va treballar en una coneguda cooperativa de llibres, assegura que, per a aquests establiments, "tot es redueix als números".

Per a Romero el conflicte lingüístic va propiciar la fragmentació de la producció del llibre a tot el domini lingüístic, i assegura que les editorials catalanes "es van retirar, sobretot quan les editorials valencianes van començar a produir els llibres infantils i juvenils". Com a exemple d'aquest trencament, el secretari de l'AEPV esmenta el dia del llançament

"CALDRÍEN MENYS TÍTOLS I APOSTAR MÉS TEMPS PELS QUE S'EDITIN", DIU NACHO LARRAZ

LA INDÚSTRIA DEL LLIBRE EN VALÈNCIA DEPÈN MOLT DEL SECTOR DE L'ENSENYAMENT

de la novel·la de Jaume Cabré, *Jo confesso*, que "al País Valencià es va dur a terme amb només vuit exemplars".

Aquesta distància entre els dos mercats també obeeix a dues realitats de magnituds ben diferents, i és que mentre la facturació de les editorials valencianes en llengua pròpia va sumar 15,20 milions d'euros el 2016, en el cas de Catalunya les vendes van pujar fins als 223 milions.

Un altre element distintiu de la indústria del llibre en valencià és la dependència del sector de l'ensenyament. Ho corrobora el president del Gremi de Llibrers de València, Nacho Larraz, que explica que a la llibreria Cresol de València el 75% de les vendes en valencià corresponen a obres vinculades a l'ensenyament. En el cas de la llibreria La Costera de Xàtiva, la xifra puja al 80%, i a la llibreria Port de Sagunt al 90%. Així ho diuen també les xifres de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, que certifiquen que, en el cas valencià, dels 15,2 milions de facturació, 13,05 corresponen a llibres de text no universitaris. A Catalunya, dels 223,45 milions, 142,07 provenen d'aquest àmbit.

Per a Larraz, si es vol trencar aquesta dependència el repte és que el lector naturalitzi el fet de comprar llibres en valencià i que els editors arriquin més en la selecció de les obres i dissenyin "bones campanyes de màrqueting". "Hi ha qualitat, però sobren títols. Caldria que no n'hi hagués tants i apostar més temps per aquells que s'editin, però és una fórmula que s'oposa a la lògica d'un sistema econòmic expansiu que es basa a produir més i més obres sense tenir en compte si el mercat les pot assimilar", diu Larraz. ♦